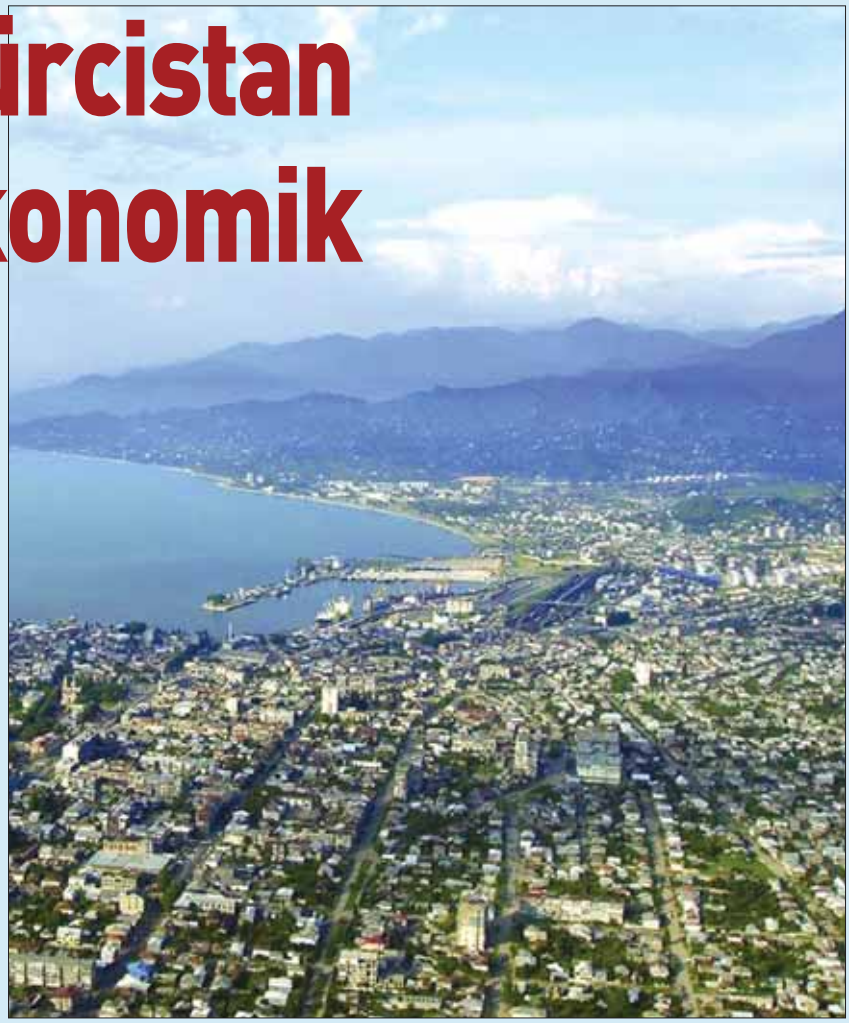
Türkiye-Gürcistan ticari ve ekonomik ilişkileri

Gürcistan serbest piyasa ekonomisine geçiş amacıyla hızla reformlar gerçekleştiren, yaşamakta olduğu geçiş döneminde ekonomik verilerini iyileştirmekte olan, istikrarı sağlama yönünde önemli adımlar atan yatırımcılarımız ve iş adamlarımız için çeşitli imkânlar vadeden bir ülkedir

Özellikle son dönemlerde Gürcistan'da yatırım ve iş ortamının iyileşmeye başlaması, reformların yapılması ve yolsuzlukla kararlı bir şekilde mücadele edilmeye başlanması nedeniyle Türkiye ile Gürcistan arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin de ivme kazanmaya başladığı gözlenmektedir. Tiflis Büyükelçisi Ertan Tezgör, Gürcistan ekonomisini ve iki ülke arsında süren ticari ilişkilere yönelik sorularımızı yanıtladı.

● Gürcistan nasıl bir ülke, ekonomik ve sosyal göstergeleri neler?

SSCB'nin dağılmasıyla birlikte bağımsızlığını ilan eden Gürcistan, siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar nedeniyle 1990'lı yıllarda arzuladığı hamleyi gerçekleştirememiştir. Ancak 2003 yılı Kasım ayında yaşanan "Gül Devrimi"nin ardından ülkede her alanda büyük bir reform süreci başlatılmıştır. Bölgedeki stratejik öneminden de yararlanan Gürcistan her gün biraz daha ileriye gitmektedir. Ülkede 2003 yılında 2,6 milyar dolar olan GSYİH, 2005 yılında 3,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, 2006 yılının ilk dokuz aylık döneminde ise üç milyar dolar olmuştur. Yaklaşık 4,4 milyon kişinin yaşadığı ülkede kişi başına gelir 2003 yılında 582 dolar iken, bu rakam 2006 yılı dokuz aylık döneminde 1.763 dolara yükselmiştir.

Ekonomide hizmet sektörünün hâkim olduğu gözlenmektedir. GSYİH'nin yaklaşık yüzde 50-55'lik bölümünü hizmet sektörü oluşturmakta, kalanı tarım ve sanayi arasında dağılmaktadır. IMF programı çerçevesindeki ekonomik reformlar devam etmekte, bu itibarla ülkeye yabancı sermaye çekilmeye çalışılmaktadır. 2003'te ülkede yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımı 340 milyon dolar iken bu rakam 2006'da 1,1 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

Ekonomik ve sosyal sorunların başında işsizlik gelmektedir. İşsizlik oranı 2006 yılı dokuz aylık dönemi için yüzde 13,7 olarak açıklanmıştır. Diğer taraftan, enflasyon oranı da yükselme göstermiş ve aynı dönem için yüzde 8,8 olarak gerçekleşmiştir. Gürcistan'ın içinden geçmekte olduğu dönemde enflasyonu başarıyla kontrol altında tuttuğunu söylemek mümkündür.

Gürcistan dış ticaretinde net ithalatçı konumundadır. Ülkede çok az üretim yapılıyor olması kaçınılmaz olarak ithalata dayalı bir ekonomi oluşmasına yol açmıştır. 2006'da ihracat 993 milyon dolar olurken, ithalat ise 3,7 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. İhraç kalemleri genellikle ham madde olarak kullanılan ürünler olup, ithalatında (petrol ve doğal gaz hariç olmak üzere) genellikle gıda ürünleri ve imalat sanayi ürünleri ön plana çıkmaktadır.

Özetlemek gerekirse, Gürcistan serbest piyasa ekonomisine geçiş amacıyla hızla reformlar gerçekleştiren, yaşamakta olduğu geçiş döneminde ekonomik verilerini iyileştirmekte olan, istikrarı sağlama

yönünde önemli adımlar atan yatırımcılarımız ve iş adamlarımız için çeşitli imkânlar vadeden bir ülkedir.

● Gürcistan'da finans sektörü ne durumda?

Gürcistan'da, içinde bulunduğumuz dönemde, gerek yeni bankaların faaliyete geçmesi gerek banka birleşmelerinin gündemde olması nedeniyle finans sektöründe de hareketlilik göze çarpmaktadır. Bugün bankacılık sistemi bireysel ve ticari krediler sağlayabilmektedir. Gelecekte, bu konuda yıllar boyunca en önemli engel olarak görülen sermaye eksikliğinin ortadan kalkması ve sistemin oturtulması ile bankacılık kesiminin ekonomiyi daha iyi besleyen bir yapıya bürünmesi beklenmektedir. Ayrıca yabancı bankaların da ülkeye ilgisi giderek artmaktadır. Kazakistan ve Azerbaycan bankalarının faaliyetlerinin yanı sıra, Societe General gibi önde gelen bir bankanın Gürcistan'ın önemli bankalarından birinin çoğunluk hisselerini satın alması finans sektörünün durumu konusunda olumlu bir göstergedir.

Türkiye'nin finans sektöründe de Gürcistan'daki öncülerden olması memnuniyetle karşılanmaktadır. Ziraat Bankası Gürcistan'daki faaliyetlerine 1998 yılında başlamış olup, bugün itibariyle ülkedeki yüzde yüz yabancı sermayeli tek banka konumundadır. Kredi işlemlerine başlayan Ziraat Bankası, Gürcistan'daki faaliyetlerini genişletme çalışmalarını da sürdürmektedir.

● Gürcistan ile Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri değerlendirir misiniz?

Türkiye-Gürcistan ticari ve ekonomik ilişkileri 1990'ların başındaki bağımsızlıktan bu yana devamlı bir gelişim çizgisi izlemiştir. 1992'de imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile ilişkilerin hukuki zemini oluşmaya başlamıştır. Bununla birlikte, ikili ticaretin gelişiminin Gül Devrimi ile birlikte ivme kazandığını söyleyebiliriz. 1998-2002 arasında inişli çıkışlı bir grafik gösteren ticaret hacmi 2003 yılından itibaren sürekli artmış ve son olarak 2006 yılında 752 milyon dolar seviyesine gelmiştir. İkili ticaretin önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir. Zira geçtiğimiz yıl gerek Gürcistan ekonomisinde, özellikle gümrük konusunda yapılan değişiklikler, gerek iki ülke arasındaki ticari düzenlemeler bunun yolunu açmıştır. Diğer taraftan, iki ülke arasında görüşmeleri süren Serbest Ticaret Anlaşması ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması da sonuçlandırıldığı takdirde ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin hukuki çerçevesi tamamlanmış olacaktır. Ayrıca, Sarp/Sarpi Sınır Kapısı'nın modernizasyonu tamamlandığında ikili ticaretin daha da ileri noktalara götürülmesi için gerekli altyapının oluşturulduğu söylenebilir.

Ülkemiz ile Gürcistan arasındaki ekonomik ilişkiler de çok yönlü bir şekilde artarak devam etmektedir. Özellikle enerji alanında atılan somut adımlar dikkat çekicidir. Türkiye, Gürcistan ve Azerbaycan sadece ülkelerimiz açısından değil, bölgesel bakımdan da önem taşıyan BTC ham petrol boru hattı ve BTE doğalgaz boru hattı projelerini başarıyla hayata geçirmişlerdir. Gürcistan'da gelecekte yapılması düşünülen muhtelif hidroelektrik santraller, yeni enerji nakil hatları da diğer potansiyel işbirliği alanlarıdır.

İki ülke arasındaki ticaret ve bölgesel işbirliği açısından önem taşıyan ulaştırma alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bakü-Tiflis-Kars (BTK) demiryolu projesinin hayata geçirilmesi ve Marmaray Projesi'nin de tamamlanmasıyla Avrupa ile Asya arasında yeni bir ulaştırma koridoru açılmış olacaktır. Ayrıca, Batum Havaalanı'nın Türkiye ile Gürcistan tarafından ortak kullanımı da dünyada çok az örneği bulunan bir işbirliği modeli olarak dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, Türkiye ile Gürcistan arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da ileriye taşınması için hükümetler ve iş çevreleri arasında ortak iradenin mevcut olduğunu, bu alanda önümüzde herhangi bir engel bulunmadığını söylemek mümkündür.

● Türkiye ile Gürcistan'ın işadamları hangi kanalla işbirliği yapabilir?

İki ülke iş çevrelerinin muhtelif buluşma kanalları mevcuttur. Bunlardan en önemlileri, karma ekonomik komisyon toplantıları ile eşzamanlı olarak gerçekleştirilen geniş kapsamlı işadamı heyeti programları, 1992 yılında kurulan ve bugüne kadar birçok kere toplanan DEİK İş Konseyi ve çeşitli illerimizin ticaret ve sanayi odalarının düzenlediği ziyaretler olarak sayılabilir.

Diğer taraftan, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından düzenlenen alım heyeti pogramları ve her iki ülkede muhtelif sektörlerde organize edilen çok sayıda fuar da, özellikle Türkiye'nin üretim imkânlarını tanımak ve alımlarını Türkiye'den gerçekleştirmek isteğinde olan Gürcü iş adamları için uygun bir işbirliği ortamı oluşturmaktadır.

Tiflis'te ve Batum'da bulunan Gürcü-Türk İşadamları drneklerini de, iki ülke işadamlarının Gürcistan'da buluşup işbirliği yapabileceği bir zemin olarak görmek mümkündür. Bu konuda özellikle Tiflis'te bulunan Gürcü-Türk İşadamları Derneği'nin 2006 ve 2007 yıllarında kayda değer faaliyetleri olmuştur.

● Yabancı yatırımcıların Gürcistan'da faaliyette bulunmasının yolları nelerdir?

Gürcistan Hükümeti, ülke ekonomisinin dışa açılması politikası çerçevesinde yabancı

Foto: Hasan ERİŞ

sermayeyi çekme konusunda yoğun gayret sarf etmektedir. Hükümet özellikle Türk işadamlarının ve yatırımcılarının Gürcistan'daki faaliyetlerini artırmasını arzu etmekte olup, iş adamlarımıza bu yönde destek vermektedir. Ekonomik Kalkınma Bakanlığı bünyesinde kurulan Milli Yatırım ve İhracat Geliştirme Ajansı (National Investment and Export Promotion Agency) ülkedeki yatırım ve iş ortamı hakkındaki bilgileri yanıtlamak üzere "Business Information Center" adında bir hat oluşturmuştur.

Gürcistan, yatırım konusunda içinde bulunduğu döneme özgü imkânları ve riskleri taşımaktadır. Yatırımcıların ülke koşullarını tüm yönleri ile analiz etmeleri, uzman kuruluşlardan bilgi desteği almaları önem arz etmektedir.

● **Turizm potansiyeli nasıl değerlendirilebilir?**

Gürcistan'ın ekonomik kalkınma planları çerçevesinde, özellikle Acara Bölgesi'nde turizm sektörünün arz ettiği potansiyelin kullanılması yönünde gayretler mevcuttur. Bunun yanı sıra, Bakuryani ve Gudauri'de kayak turizmi alanında imkânlar bulunmaktadır. Bu bölgelerde SSCB döneminden kalan ve kullanılmayacak durumda olan eski bina ve tesisler satışa çıkmış bulunmaktadır. Bu tesislerin onarılarak turizm alanında hizmete sunulması mümkündür. Gürcistan turizm alanında ülkemizin deneyimlerinden yararlanmak istemekte, özellikle turizm eğitimi, işletme ve ortak yatırımlarda Türk işadamlarının başta Tiflis ve Acara olmak üzere ülke genelinde faaliyette bulunmasını arzu etmektedir. Diğer taraftan, iki ülke turizm makamları arasında yapılacak işbirliği ile karşılıklı tanıtımın daha etkin yapılması ve turizm trafiğinin artırılması düşünülebilir.

● **TOBB bu konuda neler yapabilir,nasıl katkı sağlayabilir?**

İki ülke ticari ve ekonomik ilişkileri bakımından büyük önem atfedilen Sarp/Sarpi Sınır Kapısı'nın modernize edilmesi projesi TOBB ve Gürcistan Sanayi ve Ticaret Odası arasında yapılan işbirliği ile sürdürülmektedir. Bu projenin tamamlanarak hayata geçirilmesi ile TOBB iki ülke arasındaki ilişkilere çok önemli bir katkı sağlamış olacaktır. Diğer taraftan, Gürcistan'daki yatırım ortamının ve iş imkânlarının ülkemizdeki tanıtımı konusunda TOBB'un iletişim olanaklarından yararlanılması, ülkemizin her yöresinden Gürcistan'a ilgi duyabilecek işadamlarından oluşan heyet ziyaretlerinin organize edilmesi gibi faaliyetler akla gelmektedir.

Gürcü-Türk İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Kenan Osman Yıldırım:

"TOBB temsilcilik açmalı"

Gürcistan'da yatırım yapan iş adamlarının faaliyet gösterdikleri alanların başlıcaları, inşaat taahhüt işleri, hurda ihracatı, turizm yatırımları, inşaat malzemeleri üretimi, hizmet sektörleri, tarımsal projeler olarak sayan Gürcü Türk İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Kenan Osman Yıldırım, "Ancak son iki yılda yapılan hukuki düzenlemeler ve devletin gücüne kavuşması ile birlikte tamamen atıl olan saydığım faaliyet alanlarında yüksek kârlılıklarla en azından on yıl çalışmak mümkün gözükmektedir" dedi. Gürcistan'ın Türkiye'ye coğrafi yakınlığının yanı sıra politik olarak da sıcak ilişkilerin bulunmasının iş yapmayı avantajlı kıldığını belirten Yıldırım, risk olarak yatırımcıların dikkate alması gereken noktanın ise, bugün Rusya ile olan kötü ilişkilerin ileride ülkede bir dalgalanmaya yol açabilecek olmasına dikkat çekti.

FİNANS SEKTÖRÜ VE BANKACILIK

Gürcü Türk İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Kenan Osman Yıldırım, Gürcistan'daki enerji, su ve gaz alt yapısının halen büyük yatırımların önünde engel teşkil etmekte olduğunu belirtti. Her gün basitleştirilmeye çalışılan vergi uygulamalarının da diğer önemli bir konu olduğunu vurgulayan Yıldırım, bankacılık sektöründe bugün yabancı yatırımcıların da yerli bankalardan hisse almaya başlamaları ile hareket kazandığını ifade ederek şunları söyledi: "Ülkenin en büyük bankası 'Bank of Georgia', Londra Borsası'nda 150 milyon dolar hisse satışını gerçekleştirebilmiştir. Bunun yanı sıra 'EBRD' gibi Avrupa yatırım bankalarında ciddi yatırımları desteklemek için faaliyet göstermektedirler. Gürcistan'da Ziraat Bankası dışında Türk bankalarının olmaması ciddi eksikliktir. Ziraat Bankası krediden ziyade bir servis unsuru olarak çalıştığından, Türk işadamlarının desteklenmesi için ciddi bir özel banka gereklidir."

Tiflis Ticaret Müsteşarı Cengiz Gürsel.

Gürcistan'da iş ve yatırım ortamı

Yakın gelecekte, Gürcistan'ın ekonomik kalkınma çabalarındaki başarısını, yaşanan bu geçiş döneminde ülkede şeffaf, öngörülebilir ve güvenli bir yatırım ortamı oluşturulmasına yönelik fiziksel ve zihinsel dönüşüm çabalarının sonucunun belirleyeceği değerlendirilmekte

Tiflis Ticaret Müsteşarı Cengiz Gürsel firmalarımızın Gürcistan'daki faaliyetlerinde bu ülkenin imkan ve riskleri çerçevesinde değerlendirme yapmaları, iki ülke arasında gelişen ticari ve ekonomik ilişkilerde mümkün olduğu kadar sorunsuz bir şekilde yer almaları bakımından büyük önem taşıdığını söyledi. Tiflis Ticaret Müsteşarı Cengiz Gürsel, Gürcistan'ın imkan ve risklerinin bu ülkede yatırım yapacak firmalar açısından önemli olduğunun altını çizdi.

● **Gürcistan'ın geçirdiği ekonomik evreleri ve bugün ekonomide geldiği noktayı kısaca değerlendirir misiniz?**

1990'lı yılların hemen başında Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından ortaya çıkan ülkelerden olan Gürcistan, bağımsızlıktan bu yana geçen on altı senede ekonomik anlamda büyük sıkıntılardan geçmiş ve Sovyet dönemi koşullarının bıraktığı izler, yeni ekonomik düzen oluşturma gayretlerini etkilemiştir. Bununla birlikte, bir ülke tarihi için oldukça kısa sayılan on altı yıllık dönemde geçirilen ekonomik evreleri 2003 yılı sonunda yaşanan "Gül Devrimi" öncesi ve sonrası olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Zi-

TURİZM

Turizm alanında Acara Bölgesi'nin doğal güzellikleri ve sahil konumu ile gelecek vaat etmekte olduğunu belirten Yıldırım, 26 Mayıs'ta açılan Batumi Uluslararası Havalimanı'nın da turizm yatırımları için büyük bir destek olacağını söyledi. Yıldırım "Kış turizmi için Gudauri ve Bakuriani çok büyük potansiyele sahiptir ve halen büyük bir işletme ve servis eksiği bulunmaktadır. Bu şehirlerde çok uzun bir kış mevsimi bulunmakta ve tabiat alt yapısı kış sporları için mükemmel vaziyettedir. Tarihsel olarak da dünyanın en büyük kültürlerinden birine sahip olan Gürcistan'ın birçok ziyaret edilmeye değer dinsel noktaları bulunmaktadır" dedi.

TOBB NELER YAPABİLİR?

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) ticari ilişkilerin iyileştirilmesi için bu dönemde büyük katkısı olacağının altını çizen Gürcü Türk İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Kenan Osman Yıldırım, konuya yönelik görüşlerini şöyle dile getirdi: "TOBB'un bir temsilcilik veya şube açması meselelerin güncel olarak takibinde yardımcı olabileceği gibi işadamlarının daha örgütlü çalışabilmesinde ve Gürcü işadamları ile koordinasyonda yardımcı olacaktır. Açılacak bir temsilcilik ile mevcut ve çıkacak yeni kanunların yorumlanması, Türk işadamlarına duyurulması, yatırım sahalarının belirlenmesi ve yol gösterilmesi hususlarında faydalı olabilecektir."

ra devrim sonrasında Gürcistan ekonomisinde dönüşüm çabaları daha yoğun ve homojen bir hal almış, ülke bir geçiş dönemine girmiştir.

Gürcistan, bir taraftan ülkedeki yatırım ve iş koşullarını iyileştirmeye, ekonomik kurum ve kuralları oluşturmaya çalışırken, diğer taraftan yabancı yatırımcıları ülkeye çekmeye gayret etmektedir. Ayrıca, devrim öncesinde önemli oranlara ulaşmış olan kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasına yönelik gayretler de devletin gelirlerini artırıcı rol oynamaktadır.

Ülkenin coğrafi konumuna bakıldığında, enerji ve kara yolları bakımından geçiş ülkesi olmasının bir avantaj olarak ortaya çıktığı bilinmektedir. Hükümet gerek enerji nakil hatlarının devreye sokulması ile ülkenin stratejik önemini hayata geçirmek gerek mevcut ulaşım altyapısının iyileştirilmesi ile coğrafi avantajdan en iyi şekilde yararlanmak suretiyle bu konumu değerlendirmeye çalışmaktadır.

● Ülkenin enerji, sanayi sektörlerindeki gelişimi nedir ve ekonomik kalkınmada karşılaştığı zorluklar var mı?

Gürcistan'ın enerji kaynakları oldukça sınırlıdır. Enerji konusunda büyük oranda Rusya Federasyonu ve Azerbaycan'a bağımlı olan ülke, sadece yüzde onunun değerlendirilebildiği su kaynakları ile dikkat çekmektedir. Diğer taraftan GSYİH'i oluşturan sektörlere bakıldığında, Sovyet dönemine özgü, tüm bölgeleri birbirine bağlı kılan üretim politikasının ülkede sanayileşmenin oldukça geri olmasında önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır. Tarım sektörü dağınık bir yapı arz etmekte, bu nedenlerden dolayı GSYİH içinde en büyük payı hizmet sektörü almaktadır. Nitekim, ülkenin dış ticaret rakamlarına ve dış ticaretini oluşturan maddelerin kompozisyonuna bakıldığında, birçok maddede üretimin ya hiç olmaması ya da yetersiz olması nedeniyle ekonominin ithalata dayalı olduğu görülmektedir.

Ayrıca, piyasa ekonomisinin dinamiklerinden uzakta geçen uzun yıllar sonrasında ülkede sermaye birikimi, girişimcilik, üretim ve tüketim kültürü, işçi-işveren ilişkileri gibi kavramların gelişmemesi de ekonomik kalkınma sürecinde karşılaşılan sıkıntıların başında gelmektedir.

Bu itibarla, dikkatler, ülkenin yabancı sermayeye açılması üzerinde yoğunlaşmıştır. Nitekim bu amaca yönelik olarak, mevcut yönetim tarafından Hong Kong ya da Dubai'dekine benzer bir model benimsenmiştir. Bu çerçevede, ülkeyi ekonomik anlamda dış dünyaya açma yönünde önlemler alınmaya başlanmış, ekonomik dinamiklerin bu şekilde harekete geçirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, buna paralel olarak, yolların onarılması, ulaşım altyapısının iyileştirilmesi, enerji sorunlarının aşılması gibi stratejik konularda çabalar yoğunlaştırılmıştır. Mevcut yönetim belirlenen bu ekonomik politikanın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için somut adımlar atma gayreti içindedir. Örneğin, Ekonomik Kalkınma Bakanlığı bünyesinde kurulan Milli Yatırım ve İhracat Geliştirme Ajansı (National Investment and Export Promotion Agency) ülkedeki yatırım ve iş ortamı hakkında bilgi vermek üzere "Business Information Center" adında bir hat oluşturmuştur. Söz konusu merkeze +995 32 93 30 95 numaralı telefon, 995 32 93 30 96 numaralı faks ya da "contact@bic.ge" elektronik posta yoluyla ulaşılabilmektedir.

● Ülkede ön plana çıkan sektörler olarak neleri sayabilirsiniz?

Ülke ekonomisinde ön plana çıkan sektörler olarak turizm (Acara Bölgesi), enerji (küçük ve orta büyüklükte hidroelektrik santralleri), müteahhitlik, inşaat malzemeleri, tarıma dayalı sanayi (süt ve süt ürünleri, meyve suyu vb. üretimi) görülmektedir.

● İş ve yatırım yapacak firmalar neleri dikkate almalılar?

Gürcistan'da bugün itibariyle, yatırım ve iş yapma konularında hukuki çerçevenin oluşturulmasına çalışılmakta, prosedürler şeffaf ve öngörülebilir bir hale getirilmek istenmektedir. Ancak serbest piyasa ekonomisi kavramlarının oturmasının bir geçiş dö-

Yatırım yapacak firmaların dikkat etmesi gereken notlar

Gürcistan'da iş kurma konusunda firmalarımızın dikkat etmesinde fayda görülen hususlar şunlardır:

- **Vergi, iş, gümrük vb. alanlarda mevzuatın yakından takip edilmesi ve işin kurulma aşamasından itibaren ülkedeki güvenilir müşavirlik firmalarından/hukuk bürolarından destek alınması,**
- Muhasebe ve vergi konularında güvenilir bir denetim firması tarafından periyodik kontrolün yapılmasının sağlanması,
- **Lisan konusunda zaman zaman yaşanan sıkıntıların bertaraf edilebilmesini teminen iletişimin güvenilir ve nitelikli tercüman aracılığı ile sağlanması,**
- Gürcistan'da bulunup, ithalat yapan firmalarımızın ithalat işlemlerine ait belgelerde yer alan bilgilerin uyumuna ve belgelerinde eksiklik olmamasına gerekli özeni göstermeleri,
- **Gürcistan'da üretime yönelik yatırım yapacak firmaların, yatırımlarını yaparken, tesisin kurulacağı bölgenin seçimini titizlikle yapmaları, yerli personel ve işçi konularını önceden analiz etmeleri,**
- Çalıştırılacak personelin görev ve sorumluluk sınırlarının önceden net olarak belirlenmesi,
- **Gürcü ortak ile çalışacak firmalarımızın ortak seçiminde titiz olmaları,**
- Tiflis Büyükelçiliği ve/veya Batum Başkonslosluğu ile görüş alışverişinde bulunulması.

Gürcistan ekonomisindeki önemli gelişmeler

Devrim sonrasında ve özellikle 2005 ve 2006'da ekonominin yeniden yapılandırılmasında kaydedilen en önemli gelişmeler şöyle sıralanabilir:

- **Gümrük prosedürlerinin basitleştirilmesi,**
- Gümrük vergilerinin, maddelerin büyük bölümü itibariyle sıfırlanması,
- **Yabancı yatırımların özendirilmesi,**
- Ülke koşulları çerçevesinde ekonomik potansiyeli olan alanlarda yoğunlaşılması,
- **Yolsuzluk ve rüşvet sorununun üzerine etkin bir şekilde gidilmesi,**
- Nakliyatçılıkta muhtelif isimler altında alınan birçok ücretin kaldırılması,
- **Eski İş Kanunu'nun 2006 yılında yenilenmesi,**
- Müteahhitlik hizmetlerine ilişkin prosedürlerin basitleştirilecek yeni bir mevzuat hazırlıklarının yapılması.

nemini gerektirdiği dikkate alındığında, ülke ekonomisinde bu döneme özgü risklerin yanında pek çok alanda yatırıma ihtiyaç bulunduğundan gene bu döneme özgü fırsatların ve imkanların da bulunduğu düşünülmektedir.

Ülkenin finansal kaynaklarının sınırlı olması ve bu konuda dışa olan bağımlılık, sonuçları uzun vadede alınabilecek politikaların etkin bir şekilde uygulanmasını güçleştirebilmektedir. Zira ülkede nüfusun önemli bölümü düşük gelir grubunda yer almaya devam etmekte, yüksek oranlı işsizlik, 2006 yılının ikinci yarısından itibaren ivmesini artıran enflasyon, buna bağlı olarak temel tüketim maddelerinin fiyatlarındaki önemli artış gibi halkın günlük yaşamını yakından etkileyen sıkıntıların aşılabilmesi uzun vadeli hedeflere ulaşma konusunda büyük önem taşımaktadır. Diğer taraftan, toplumda Sovyet döneminin iş-ücret ilişkileri ve çalışma alışkanlıklarının etkilerinin devam etmesi ve serbest piyasa ekonomisinin en önemli öğelerinden olan girişimci ve yatırımcı kavramlarının toplumda tam anlamıyla oturmasının zaman istemesi gibi unsurlar da ticari ve ekonomik ortamın değerlendirilmesinde dikkate alınmalıdır.

● Ülkede yolsuzlukla mücadelede nasıl bir yol izleniyor?

Gürcistan'daki iş ve yatırım ortamının önemli aktörlerinden birisi mali polistir. Mali usulsüzlükle mücadele amacıyla Maliye Bakanlığı çatısı altında oluşturulan ve geniş yetkilerle donatılan bu kuruluş, 2006 yılı boyunca yerli ya da yabancı birçok firma

nezdinde soruşturmalar yürütmüş ve söz konusu soruşturmalar vasıtası ile gündemde önemli yer tutmuştur. Söz konusu birimin özellikle 2006 yılında yürüttüğü faaliyetlerin yabancı sermayeyi ürkütücü nitelikte görülmesi üzerine sistem içinde bir değişiklik yapılmış ve mali usulsüzlükle mücadele, vergi ve gümrük konuları Maliye Bakanlığı'ndaki gelirler servisi adında tek çatı altında toplanmıştır. İçinde bulunduğumuz günlerde bu yeni birim faaliyete geçmiştir. Gelirler Servisi'nin çalışmalarının ülkenin gelecekteki yatırım ortamının niteliği bakımından çok önemli bir belirleyici olduğu düşünülmektedir.

● Ülkede ticari ve ekonomik koşulların yeniden belirlenmesinin olumlu veya olumsuz yönleri nelerdir?

Ticari ve ekonomik koşulların yeniden belirlendiği bu dönemde, oluşturulan yeni mevzuat takibi çok büyük önem arz etmektedir. Zira devrim sonrasında kuralların daha detaylı ve kapsamlı olarak belirlendiği bir ekonomik yapı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Diğer taraftan, ülkede yeni bir düzenlemeye gidilmesi ya da mevcut bir düzenlemenin değiştirilmesi gibi süreçlerde, uygulamanın tam anlamıyla oturmasına kadar geçen zamanda bazı sıkıntılar yaşandığı gözlenmektedir. Yakın gelecekte, Gürcistan'ın ekonomik kalkınma çabalarındaki başarısını, yaşanan bu geçiş döneminde ülkede şeffaf, öngörülebilir ve güvenli bir yatırım ortamı oluşturulmasına yönelik fiziksel ve zihinsel dönüşüm çabalarının sonucunun belirleyeceği değerlendirilmektedir. Bu dönemde Rusya Federasyonu, Avrupa Birliği ile ilişkiler gibi dış parametreler de önem taşımaktadır.

● Türkiye ile Gürcistan arasındaki ticari ilişkilerin değerlendirmesini yapar mısınız?

Türkiye'nin, bu süreçte Gürcistan ekonomisinin tamamlayıcısı olabilecek bir potansiyele sahip olduğu ve aynı zamanda son yıllarda her düzeyde büyük gelişme kaydeden ikili ilişkilerin de bu potansiyelin gerçekleşmesinin alt yapısını hazırladığı açıktır. Nitekim 2006 yılında, iki ülke arasında ticaret, enerji, ulaştırma gibi alanlardaki ilişkilerin geliştirilmesine yönelik somut adımlar atılmıştır. Önümüzdeki dönemde, olası bir Serbest Ticaret Anlaşması ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nın da sonuçlandırılması halinde ticari ilişkilerin hukuki altyapısının derinlik kazanarak tamamlanması mümkün olabilecek; ayrıca, Sarp/Sarpi Sınır Kapısı'nın modernizasyonu projesinin hayata geçmesi hem iki ülke arasındaki ilişkiler hem de Gürcistan ekonomisi bakımından ivme kazandırıcı bir gelişme olacaktır.

